

vergadering **C189 – FIN13**

zittingsjaar 2011-2012

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting

van 17 april 2012

INHOUD

Vraag om uitleg van de heer Koen Van den Heuvel tot de heer Philippe Muyters,
Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport,
over verwijlinteressen
- 1568 (2011-2012) 3

Vraag om uitleg van de heer Eric Van Rompuy tot de heer Philippe Muyters,
Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport,
over het rapport van de Hoge Raad van Financiën met betrekking tot de verdeling
van de budgettaire inspanningen tussen de federale overheid en de deelstaten
- 1591 (2011-2012) 5

■

Voorzitter: de heer Eric Van Rompuy

Vraag om uitleg van de heer Koen Van den Heuvel tot de heer Philippe Muyters, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport, over verwijlintresten - 1568 (2011-2012)

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

De heer Koen Van den Heuvel: Voorzitter, minister, in een antwoord op een schriftelijke vraag van de heer Vereeck konden we lezen dat het totaal aan verwijlintresten voor ministeries en diensten met afzonderlijk beheer (DAB's) in 2011 op een kleine 3 miljoen euro uitkwam. Als dit wordt geconsolideerd, komen we op 5 tot 6 miljoen euro, of bijna het dubbele. Minister, is die afwijking van vorig jaar tussen beide grootheden een toeval, of is dit een historische constante? We rekenen erop dat in de toekomst ook de geconsolideerde cijfers worden gepubliceerd. Zal dit gebeuren?

Kunnen we iets aan die verwijlintresten doen? De regering zegt dat ze er niet zijn door een tekort aan betaalkredieten, maar door het aantal betwiste facturen. Kan dit niet efficiënter worden aangepakt door bijvoorbeeld het niet-betwiste deel van de betwiste facturen al te betalen of door meer gebruik te maken van de zogenaamde kantonnementen, om het volume van de verwijlintresten te doen dalen? Minister, welke initiatieven zult u nemen om dit probleem aan te pakken? Acht u mijn suggesties haalbaar?

We zien dat het probleem zich voordoet in specifieke departementen. Dat is normaal, want het gaat om investeringsdepartementen. Misschien moeten we er toch een aandachtspunt van maken, zodat de verantwoordelijke ambtenaren ertoe worden aangemoedigd om deze problematiek aan te pakken.

De voorzitter: De heer Van Mechelen heeft het woord.

De heer Dirk Van Mechelen: Het vroegere monitoringcomité bestond om die potentiële verwijlintresten op te volgen en om te kijken waar ze zich zouden kunnen voordoen. Ik geef een voorbeeld. De heraanleg van de ring van Antwerpen heeft ons jaren opgezadeld met verwijlintresten omdat de voorbereiding van die werken redelijk onzorgvuldig was verlopen. Daarbij moesten bijna continu meeropdrachten worden gegeven, die budgettair niet ingedeekt waren, laat staan begroot. Daaruit groeide het idee om een specifiek monitoringcomité te maken. De geschiedenis bewijst dat meer dan 90 procent van die verwijlintresten afkomstig is van één departement: Openbare Werken. Bestaat het monitoringcomité nog? Functioneert het nog? Hoe kan het bedrag dan verdubbelen?

Het was een beoordelingscriterium voor de topambtenaren bij Openbare Werken. Dat stond in de evaluatiecriteria, zowel van het externe bureau als van de minister. Is er informatie beschikbaar over topambtenaren die deze uitdrukkelijke opdracht naast zich zouden hebben neergelegd?

De voorzitter: De heer Vereeck heeft het woord.

De heer Lode Vereeck: Minister, u herinnert zich wellicht nog dat wij vorig jaar een discussie over die verwijlintresten hadden. Het bleek om een administratieve fout te gaan. We zaten vorig jaar eerst op 10 miljoen euro; we zijn uiteindelijk op 7,5 miljoen euro uitgekomen. Nu komen we op 5,6 miljoen euro. Dat is een stap in de goede richting. Ik erken dat ook. Wij zijn daar heel blij en tevreden over. U kunt, terecht, zeggen dat 5,6 miljoen euro veel blijft en dat de Vlaamse overheid daarvoor inspanningen moet blijven leveren.

Ik bekijk die stap in de goede richting. Uiteindelijk waren we het eens over 7,5 miljoen euro. Er was een rekenfoutje gebeurd bij nv De Scheepvaart. Maar als we het eens zijn over 7,5 miljoen euro en dit jaar 5,6 miljoen euro, moeten we toegeven dat de grote winst vooral geboekt is bij de niet-departementen, bij de externe Vlaamse openbare instellingen (VOI), die het gros van die verwijlintresten opleverden en die nu echt wel goed bezig waren.

U communiceerde in twee fasen. Eerst over de ministeries en de DAB's. Die zitten op hetzelfde niveau, of zelfs ietsje hoger: ik denk een 100.000 euro hoger. In uw persbericht was sprake van een daling, maar het was dus wel degelijk een stijging.

De grote winst is dus blijkbaar geboekt door die Vlaamse instellingen. De grootste winst zit bij het Departement Mobiliteit en Openbare Werken (MOW). Een groot deel van de winst heeft ook te maken met de verwijlintresten bij het Vlaamse Infrastructuurfonds (VIF). Kan het zijn dat daar ook sprake is van een rekenfout? Of is daar in het verleden een rekenfout gebeurd? Of heeft er een uitzonderlijke gebeurtenis plaatsgevonden binnen het VIF waardoor er misschien vorig jaar te veel was en dit jaar te weinig, of omgekeerd? Kunt u wat meer details geven over de evolutie binnen het VIF?

Ik heb nog een bedenking, minister. Op het moment dat ik de goede cijfers – nogmaals, dat verheugt ons, dat is zeer zeker een verdienste – binnenkreeg, kondigde De Lijn aan dat ze voor meer dan 20 miljoen euro rekeningen en facturen was vergeten. De grote winst zit dus bij de VOI's en bij het departement MOW. Tegelijk werd ik sceptisch, natuurlijk, want in dezelfde maand dat u dat positieve nieuws meedeelde, kwamen we erachter dat De Lijn voor 20 miljoen euro rekeningen 'vergeten' is. Kunt u dat verklaren?

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: Mijnheer Vereeck, u gaat er toch niet van uit dat ik de VIF-cijfers uit het hoofd ken? Als u die gegevens wilt hebben, kunt u een schriftelijke vraag indienen. Dan zal ik u de cijfers meedelen.

Mijnheer Van den Heuvel, de afwijking tussen de verwijlintresten ministeries en de DAB's en de verwijlintresten geconsolideerd is geen toevalligheid. De afgelopen vijf jaar was het aandeel van de verwijlintresten van de rechtspersonen ongeveer even groot als de verwijlintresten van de Vlaamse Gemeenschap. Dat schommelt nogal tussen de ministeries enerzijds en de rechtspersonen anderzijds. Dat is vrij gelijklopend. Het klopt niet, mijnheer Van Mechelen, dat die verdubbeld zijn. In zijn globaliteit is er een duidelijk dalende tendens vanaf 2009. Het cijfer van 12,8 miljoen euro in 2009 is gezakt naar 5,6 miljoen euro in 2011.

We hebben vorig jaar beslist om vanaf 2012 de verwijlintresten van de consolidatiekring te geven. Dat geeft een totaaloverzicht. Dan is er geen verschuiving van het een naar het ander. De ene kan eens meeval hebben, de andere kan eens tegenslag hebben. De Vlaamse Regering volgt de verwijlintresten nauwgezet op via een kwartaalrapportering.

Ik wil een onderscheid maken tussen de opvolging van de ministeries en de DAB's aan de ene en de rechtspersonen aan de andere kant. Wat betreft de ministeries en de DAB's, zijn de beleidsdomeinen zelf verantwoordelijk voor de tijdige en correcte uitbetaling van facturen. Het is aan de leidend ambtenaar van de betrokken entiteit om de nodige maatregelen te nemen om de verwijlintresten tot een absoluut minimum te beperken.

De meeste verwijlintresten zitten bij MOW. Dat is logisch: de aard van de investeringen leidt daartoe. Het proces vanaf de vorderingsstaat tot de factuur is strikt gereglementeerd. De verwijlintresten lopen automatisch op bij het niet-naleven van bepaalde voorwaarden. Het betrokken departement en de intern verzelfstandigde agentschappen (IVA's) Maritieme Dienstverlening en Kust en Wegen en Verkeer volgen maandelijks de evoluties van de verwijlintresten op het managementcomité. Zo'n monitoringcomité, mijnheer Van Mechelen, is momenteel niet meer actief. Ik denk dat het toen specifiek draaide rond die werken in Antwerpen. Maar het Agentschap Wegen en Verkeer heeft een dienstorder MOW/AI/200615. Dat is nog eens opnieuw geaccentueerd. Het order heeft tot doel te voorkomen dat er verrekeningen gebeuren en de doorlooptijd van die verrekeningen te beheersen zodat er minder verwijlintresten zijn. Een van de maatregelen in het order is het onbetwistbare deel van de vorderingsstaat onverwijld te betalen. Uw suggestie wordt uitgevoerd via het dienstorder.

De opmaak van de verrekening mag niet worden uitgesteld, zelfs als het voorstel geheel of gedeeltelijk het voorwerp van een geschil uitmaakt. De eenheidsprijzen die hetzij volledig, hetzij gedeeltelijk, worden aanvaard, vormen een onbetwistbaar deel van de vorderingsstaat en die moet dus worden betaald. Op basis van de vorderingsstaat dient zo nodig het ontwerp van de verrekening te worden aangepast zodat hiervoor de boeking van de factuur en de betaling definitief kunnen worden geregeld. De beheersmaatregel maakt dus gebruik van de aanbeveling die u naar voren brengt. Dat is een van de redenen waarom we die zeer positieve evolutie van de verwijlintresten meemaken.

De rechtspersonen voeren hun financiële administratie via eigen financiële systemen. Daarom worden de verwijlintresten elk kwartaal opgevraagd door mijn administratie. Dan hebben we er beter zicht op. Om de correctheid van deze gegevens op te volgen zal mijn administratie met de betrokken bedrijfsrevisoren de nodige afspraken maken om bij controle van de jaarrekening bijzondere aandacht te besteden aan de verwerking van de verwijlintresten door de rechtspersoon. Indien uit de kwartaalrapportering blijkt dat deze opvolging onvoldoende is en onvoldoende zekerheid biedt, zullen we nader bekijken in welke mate de Vlaamse Regering nog initiatieven kan nemen om de verwijlintresten zo klein mogelijk te houden. Dat blijft de doelstelling. Als het gaat over iets zeer groots, zoals in het verleden is gebeurd, is een monitoringcomité nog altijd een mogelijkheid.

U had vragen over de beoordeling van de ambtenaren. Bij een doorlichting door de Interne Audit van de Vlaamse Administratie (IAVA) worden er richtlijnen en aanbevelingen opgesteld. In de departementen waar de intresten fundamenteel zijn, zijn er altijd aanbevelingen van IAVA over de verwijlintresten. Op deze manier zijn de verwijlintresten, in de mate dat ze door IAVA zijn opgenomen in de aanbevelingen, wel degelijk een beoordelingscriterium bij de evaluatie van topambtenaren.

Ik ben ervan overtuigd dat, doordat we de verwijlintresten laten aanrekenen op een departement zelf, dat het beste criterium is. Als zij hun beleidsruimte willen gebruiken, moeten ze ervoor zorgen dat ze zo weinig mogelijk verwijlintresten moeten betalen. Dat beoordelingscriterium is voor het beleid, voor het departement en zelfs voor de rechtspersonen de beste garantie. Wij nemen de verwijlintresten niet over.

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

De heer Koen Van den Heuvel: Minister, ik dank u voor uw antwoord. Het blijft inderdaad een belangrijk aandachtspunt. De voorbije jaren is het de goede richting uitgegaan, maar al bij al blijft het 6 miljoen euro. De technieken zijn er. Ik pleit ervoor om die heel strikt toe te passen. Het is heel belangrijk dat men zelf gemotiveerd wordt om de verwijlintresten te doen dalen. Uw laatste voorbeeld is daar ook een element in.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van de heer Eric Van Rompuy tot de heer Philippe Muyters, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport, over het rapport van de Hoge Raad van Financiën met betrekking tot de verdeling van de budgettaire inspanningen tussen de federale overheid en de deelstaten - 1591 (2011-2012)

De voorzitter: Collega's, ik wil van de gelegenheid gebruik maken om Griet Smaers geluk te wensen met de geboorte van haar baby. (*Applaus*)

Na zes weken al terug in het parlement, mevrouw Smaers: uw ijver is ongezien. Proficiat.

De heer Eric Van Rompuy: Minister, collega's, mijn vraag om uitleg betreft het jongste advies van de Hoge Raad van Financiën (HRF), waarin wordt gesteld dat alle overheden in België tegen 2015 hun begrotingen in evenwicht moeten hebben. Belangrijk is dat, in

tegenstelling tot de vorige adviezen, de deelstaten niet langer verplicht zijn om tegen 2015 overschotten te boeken. In het vorige rapport moesten de deelstaten overschotten boeken ten belope van 1 procent van het bbp. Nu suggereert de Hoge Raad om de saneringsinspanning bij de gemeenschappen en de regio's te leggen door bij overheveling van bevoegdheden in het kader van de nieuwe staatshervorming slechts een bepaald percentage van de middelen daarvoor over te hevelen. Dat betekent dat een deel van de sanering ten laste komt op het moment dat er overdracht van bevoegdheden is.

Minister, het rapport van de Hoge Raad van Financiën is unaniem goedgekeurd en is overgemaakt aan de Federale Regering. Er zal de komende weken zeker overleg zijn met de verschillende deelstaten over dat voorstel van de Hoge Raad. Er staat in dat het een lastenverschuiving zou kunnen betekenen van 1 procent van het bbp. Dat betekent dat ongeveer 4 miljard euro naar de deelstaten wordt doorgeschoven als een soort lastentransfer. Wat betekent dit voor de Vlaamse begroting? Vindt de Vlaamse Regering dit een rechtvaardige verdeling van de inspanningen tussen de Federale Regering en de regio's?

We hebben er hier al een paar keer over gediscussieerd. Als er bevoegdheden worden overgeheveld, moet dat met 100, 90 of 80 procent van de middelen zijn? De Hoge Raad spreekt zich daar niet over uit. In eerdere formateurs- en informateursnota's hebben we wel percentages gezien. Een nota van Bart De Wever stelde dat de overheveling van bevoegdheden gepaard moest gaan met 90 procent van de middelen. Ook in de eerste voorstellen van Johan Vande Lanotte werden er percentages genoemd. Daarin sprak men zelfs over 80 procent. Daar is dus heel wat discussie over mogelijk.

In vorige rapporten moesten de deelstaten overschotten boeken tegen 2015. De Federale Regering en de sociale zekerheid konden zelfs lichte tekorten hebben, die dan werden gecompenseerd door overschotten. Dat schema is nu weg. Nu stelt men dat alle deelstaten een begroting in evenwicht moeten hebben. Voor Vlaanderen zal dat ook inspanningen betekenen, maar van Wallonië en Brussel zal het nog grotere inspanningen vragen. Wat is het standpunt van de Vlaamse Regering in verband met het principe van de overheveling van bevoegdheden met een bepaald percentage van de middelen?

De voorzitter: De heer Van Mechelen heeft het woord.

De heer Dirk Van Mechelen: Voorzitter, de Hoge Raad van Financiën heeft gekozen voor een efficiënte en pragmatische manier om de deelstaten te laten bijdragen in die globale saneringsinspanning, die nodig is om ons land weer op de Europese rails te zetten. Het grote verschil is echter dat, waar wij in het verleden overschotten boekten die we dan binnen de begroting konden gebruiken voor schuldafbouw, we nu geconfronteerd worden met facturen die we gewoon moeten betalen in het kader van de nieuwe bevoegdheden en waarvan we het geld 'upfront' moeten betalen om die bevoegdheden adequaat te kunnen uitoefenen. Denk maar aan het debat rond ecofiscaliteit dat nog voor ons ligt.

Een begroting met een overschot heeft ons in het verleden toegelaten om onze schuld terug te brengen en op een bepaald moment zelfs de magische nulgrens te bereiken. Nadien zijn we opnieuw schuld moeten aangaan door de economische crisis, maar ook door het beleid van deze regering – denk maar aan het lenen van geld voor participaties in allerlei instellingen – waardoor onze schuld weer tendeert naar 6,5 à 7 miljard euro.

Minister, ik stel u daarbij deze bijkomende, heel concrete vraag. Als we inderdaad geen overschotten meer boeken en we een inspanning zullen moeten leveren door het financieren van nieuwe bevoegdheden zonder een corresponderend bedrag dat wordt overgeheveld vanuit de Federale Regering, hoe ziet u ons dan de ViA-doelstelling (Vlaanderen in Actie) bereiken om in 2020 in Vlaanderen opnieuw schuldenvrij te zijn?

De voorzitter: De heer Vereeck heeft het woord.

De heer Lode Vereeck: Ik sluit me aan bij uw vraag, mijnheer Van Rompuy. U hebt een goede samenvatting gegeven. Voor mij is de essentie dat de HRF stipuleert dat alle entiteiten het evenwicht moeten bewaken. Vlaanderen heeft dat steeds naar voren geschoven als zijnde zijn budgettaire norm.

Zo'n evenwichtsnorm heeft nadelen: op momenten dat het slecht gaat, moet men nogal zwaar op de rem gaan staan, en op momenten dat het plots beter gaat, moet men plots meer spenderen. Evenwicht betekent immers ook dat het geld op moet als het er wel is, vandaar dat we in Vlaanderen de afgelopen jaren veel stop-and-gobeleid hebben gezien.

U weet dat ik voorstander was van een begroting met een overschot die ons in staat moest stellen om aan schuldafbouw te doen. Ik heb als lid van een V-partij dan ook vaak gezegd dat wat goed is voor Vlaanderen, goed is voor Vlaanderen, en dat als het dan ook goed is voor België, dat dan ook zo is. Ik heb begrepen dat er achter de norm voor een begroting in evenwicht ook een strategische politieke doelstelling zat, namelijk dat het niet kon zijn, althans volgens de meerderheid, dat een overschot in Vlaanderen ertoe zou leiden dat de andere entiteiten hun budgettaire verantwoordelijkheid niet zouden opnemen. Dat werd altijd heel duidelijk zo gesteld. Het is een keuze zoals een andere.

Indien dit advies van de HRF wordt gevolgd, indien het inderdaad door alle deelentiteiten nauwgezet wordt opgevolgd, dan valt de schrik die de regering in Vlaanderen had, namelijk dat met een eventueel overschot of een eventuele schuldenafbouw ook de Belgische staatshuishouding op orde zou komen, natuurlijk weg.

Minister, nu we het advies hebben dat elke entiteit aanmaant om zelf naar evenwicht te streven, wat let ons dan nog om in Vlaanderen opnieuw aan te sluiten bij de traditie van overschotten en schuldafbouw, en om opnieuw aan te sluiten bij een structurele norm die in bepaalde periodes – niet dit jaar, maar wel in de vorige jaren – tot overschotten heeft geleid? Bent u bereid om opnieuw overschotten te genereren in Vlaanderen nu het nieuwe principe voor de Belgische entiteiten naar voren werd geschoven? Bent u bereid om opnieuw werk te maken van de structurele norm, ook al zal die bij momenten aanleiding geven tot overschotten?

De voorzitter: De heer Tack heeft het woord.

De heer Erik Tack: Voorzitter, minister, ik heb een paar bijkomende opmerkingen bij deze heel interessante vraag. Vooraleer dit land wordt gesplitst, zou, wanneer men het heeft over een overheveling van bevoegdheden, de uitdaging op zijn minst moeten zijn om tot zo efficiënt mogelijke bevoegdheidspakketten te komen. Dat lijkt me logisch, maar in dit voorstel van de HRF lijkt de verleiding op federaal niveau toch te zijn om zo veel mogelijk zaken met zo weinig mogelijk overheveling van middelen naar de deelstaten te doen. Deze verleiding zal groter zijn voor de federale overheid dan het streven naar efficiëntie en naar homogene bevoegdheidspakketten. Hoe zult u hiermee omgaan?

Als Vlaanderen akkoord zou gaan om slechts tegen een bepaald percentage van de werkelijke kostprijs een aantal bevoegdheden over te nemen, waarbij dezelfde regel automatisch voor de andere deelstaten moet opgaan, dan zouden er toch een soort bindende garanties moeten zijn. Als Vlaanderen het ermee eens zou zijn om geen 100 procent van de middelen te aanvaarden en dan streeft naar een begroting in evenwicht, dan moeten er een soort bindende garanties zijn dat het bij de andere gewesten ook zo is. Hoe zult u die garanties kunnen afdwingen?

De heer Van Mechelen merkte al op dat het de doelstelling was om in 2020 een schuldenvrij Vlaanderen te hebben. Het lijkt nu, gezien de evolutie, al bijzonder twijfelachtig dat u dat schuldenvrij Vlaanderen zult bereiken in 2020, maar met een overheveling van bevoegdheden die niet aan 100 procent worden overgeheveld, lijkt het me nog veel denkbeeldiger dat dit ooit zal worden gehaald. Hoe zult u dat verhelpen?

De voorzitter: De heer Diependaele heeft het woord.

De heer Matthias Diependaele: Voorzitter, ik denk inderdaad dat de HRF een heel duidelijke bocht maakt, een bocht ten goede. Het is een teken van gezond federalisme dat alle entiteiten in het land gewezen worden op hun eigen verantwoordelijkheden. Dat geldt wel degelijk voor elke entiteit van dit land. Vlaanderen is op dat gebied al een goede leerling.

Het is inderdaad zo dat hierdoor Vlaanderen zijn investeringsbeleid vrijwaart, zoals gevraagd wordt door Europa. Er wordt van ons verlangd dat we investeren in onderzoek en ontwikkeling, in onderwijs en dergelijke meer. Hierdoor wordt dat gevrijwaard.

Ik heb twee opmerkingen of waarschuwingen. Er kan inderdaad in een bepaalde mate mee akkoord worden gegaan dat niet alle middelen worden overgeheveld samen met de bevoegdheden. De verhouding is cruciaal. Het kan niet zomaar een heel scheefgetrokken verhouding zijn. Het mag ook niet zo zijn dat het huidige federale beleid die bevoegdheden ondertussen gaat uithollen. Dat kan zeker niet de bedoeling zijn.

De redenering achter het overhevelen van de bevoegdheden met minder middelen, komt er eigenlijk op neer dat het dan aan de volgende overheid is – dat zou dan de Vlaamse overheid zijn – om de besparingen en de efficiëntiewinsten door te voeren. Die mogelijkheid moet er dan natuurlijk nog zijn. Als men nu al bevoegdheden uitholt, waardoor de mogelijkheid tot besparing er niet meer is, dan zitten we met een probleem dat Vlaanderen alleen maar moet bijpassen, en dat kan zeker niet de bedoeling zijn.

Zoals daarnet ook al is gezegd, kan het al evenmin de bedoeling zijn zomaar de facturen door te schuiven. We hebben de discussie over de usurperende bevoegdheden al meermaals gevoerd. Er moet wel degelijk over worden gewaakt dat Vlaanderen die facturen niet zonder meer doorgestuurd krijgt, en verder niets. Wie betaalt, bepaalt.

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: Voorzitter, geachte leden, het is positief dat de HRF duidelijke taal spreekt over de begrotingsdoelstellingen voor de twee entiteiten en voor alle subsectoren van Entiteit II. Als de HRF vindt dat elke overheid in 2015 een begroting in evenwicht moet hebben, dan is dat toch wel een nieuw standpunt van de raad. Dat betekent ook dat de HRF afstapt van de vroegere mening dat grotere tekorten van de federale overheid kunnen worden gesocialiseerd binnen de hele federatie. Ik begrijp dat voor de HRF elke overheid voortaan een evenwicht moet bereiken, conform de Europese regels, en daartoe zelf de gepaste maatregelen moet nemen. Dat is voor mij een essentieel punt.

Het lijkt me in dat kader ook raadzaam om afspraken te maken voor een interfederale loyaliteit, en die loyaliteit misschien ook te onderschrijven. Het is immers vrij gemakkelijk voor elke entiteit om facturen door te schuiven naar een andere entiteit. Ik geef een paar voorbeelden, maar ieder van u zal er wel andere kunnen vinden. Zo kan worden bespaard op overdrachten voor de politiezones en kan men de factuur doorschuiven naar de lokale besturen. Wij kunnen btw-ontwikingsmechanismen opzetten, zodat btw-ontvangsten later of niet naar de federale overheid zouden gaan. Als iedereen een evenwicht moet bereiken, dan ga ik ervan uit dat er zo'n interfederale loyaliteit zal moeten worden ontwikkeld. Anders wordt er doorgeschoven. Vele leden hebben me gevraagd hoe ik zal garanderen dat dit niet gebeurt. Ik denk dat we daar afspraken over zullen moeten maken.

Als ik me goed herinner, werden er ten tijde van de vorige raad vier verschillende voorstellen geformuleerd. Het meest geciteerde voorstel was dat van de 65/35-verdeelsleutel. Dat is een filosofie die de vernieuwde HRF nu niet meer hanteert. Het idee dat er in 2015 op het niveau van Entiteit II een overschot van 1 procent van het bbp zou moeten zijn, heeft men nu eigenlijk toch wel opgegeven.

Mijnheer Vereeck, ik begrijp u eerlijk gezegd niet helemaal. U zegt dat Vlaanderen in de toekomst overschotten moet boeken. Een van de redenen waarom de HRF stelt dat de regio's geen overschotten moeten boeken, is dat dit zou kunnen leiden tot het verminderen van de

uitgaven voor onderzoek en ontwikkeling en tot het verminderen van investeringen in menselijk kapitaal, zowel qua activering als qua onderwijs, of dat het groeibevorderende uitgaven in het gedrang zou brengen. Dat is voor mij een ander essentieel punt van het HRF-advies: terwijl in het verleden vooral werd gekeken naar de vergrijzingskosten, bekijkt men dat nu ruimer. Die vergrijzingskosten worden niet als alleenzalmakend beschouwd. Iedereen moet een begroting in evenwicht hebben, maar regionaal zijn er groeibevorderende maatregelen mogelijk, en die mogen niet worden gehypothekeerd door daar een overschot te boeken.

De HRF pleit wel voor een bijkomende bijdrage door de gewesten en de gemeenschappen aan de sanering van de overheidsfinanciën, maar dat dan in het kader van de zesde staatshervorming. Er werd al op gewezen: concreet zal die bijdrage vanaf 2014 gebeuren door de referentiebedragen voor de overdrachten en hun evolutieparameters aan te passen ten opzichte van de bedragen en parameters vermeld in het Vlinderakkoord. Mijnheer Van Mechelen, wat dat betreft, begrijp ik u niet helemaal. Waarschijnlijk heb ik u niet goed begrepen, maar ik heb de indruk dat u, hoewel uw partij federaal het Vlinderakkoord wel heeft goedgekeurd, eigenlijk vindt dat die middelenoverdracht niet minder kan zijn dan wat er nu bestaat op federaal vlak. Daardoor zal Vlaanderen misschien zijn schuld niet kunnen afbouwen tegen 2020. Ik zou dat kunnen afleiden uit uw betoog, maar ik veronderstel dat dit niet klopt. De HRF zegt niet hoe groot die bijdragen van de gewesten en de gemeenschappen kunnen zijn. Mijnheer Tack, mocht dit een goede staatshervorming zijn, dan zou men er natuurlijk van kunnen uitgaan dat er efficiëntiewinsten kunnen worden geboekt en de overdracht van de financiële middelen niet voor 100 procent hoeft te gebeuren. We hebben momenteel echter geen volledig zicht op de overdracht van bevoegdheden, noch op het percentage qua middelen. Laten we ervan uitgaan dat we dit in een constructieve sfeer zullen kunnen bekijken met de federale overheid.

Indien de overdracht van de nieuwe bevoegdheden gepaard gaat met minder middelen, is het natuurlijk zo dat de federale overheid eigenlijk de besparing afwentelt op de gewesten en de gemeenschappen. Wat 2013 betreft, kan voor de HRF een overdracht van lasten van Entiteit I naar de gewesten en gemeenschappen erin bestaan dat de federale overheid, na overleg met de betrokken overheden, ophoudt met het financieren van uitgaven in bevoegdheidsdomeinen die geregionaliseerd of gecommunautariseerd zijn, of zelfs in domeinen die overlappen. Dan gaat het over de zogenaamde usurperende bevoegdheden. Of, zo stelt de HRF, het zou ook kunnen dat de regio's een aantal zaken op zich nemen in het kader van het economisch herstelbeleid.

Voor 2012 gaat de HRF ervan uit dat er een nulopbrengst is voor Entiteit I met betrekking tot usurperende bevoegdheden. Dat is toch ook wel heel opvallend. Voor de jaren 2014 en 2015 moet voor de HRF in de bijdrage van de deelgebieden aan de begrotingssanering ook rekening worden gehouden met de maatregelen die ondertussen in overleg zouden zijn overgenomen. Dat zijn dus die usurperende bevoegdheden.

Zoals ook voor 2013 het geval is, beschouwt de HRF de afstoot door Entiteit I van usurperende uitgaven als een bijdrage van de gewesten en de gemeenschappen tot de sanering van de overheidsfinanciën. Dat staat heel uitdrukkelijk in de laatste paragraaf van een kadertekst in het advies.

Voor 2013 betekent dat concreet dat Entiteit II ofwel een overschot van 0,1 procent van het bbp moet realiseren indien de federale overheid geen usurperende uitgaven stopzet, ofwel een evenwicht indien de federale overheid ongeveer 380 tot 400 miljoen euro uitgaven schrappt op de usurperende bevoegdheden. In dat laatste geval zullen de regionale en/of communautaire entiteiten moeten beslissen of de vroeger door de federale overheid gefinancierde uitgaven gerechtvaardigd zijn en of Vlaanderen die al dan niet zal overnemen. Als ze worden overgenomen, zullen ze, om de begroting in evenwicht te kunnen bewaren, moeten worden gecompenseerd binnen de Vlaamse begroting. Ik verwijs hiervoor naar wat minister-president Peeters in het Vlaams Parlement op een actuele vraag heeft geantwoord.

Het is te vroeg om de gevolgen voor de Vlaamse begroting in te schatten. Ik veronderstel dat dit wel zal kunnen als we in de schoot van het interministerieel comité (IMC) Financiën en Begroting de geplande gesprekken hebben gehad. Een eerste gesprek heeft plaatsgevonden, maar er zijn werkgroepen gestart en er moet nog worden gesproken over de 250 miljoen euro usurperende bevoegdheden en de responsabilisering. Misschien kunnen die gesprekken een licht werpen op wat de federale overheid in 2013 zal doen met betrekking tot de usurperende bevoegdheden.

Desgevallend kunnen bij de begrotingsopmaak 2013 de betrokken beleidsdomeinen bekijken of de voortzetting van de federale uitgaven gerechtvaardigd is en waar deze eventueel kunnen worden gecompenseerd. Wat de gevolgen voor de Vlaamse begroting vanaf 2014 betreft, is het wachten op de concrete teksten met betrekking tot de zesde staatshervorming.

Ik maak hierbij de kanttekening dat het akkoord dat moet worden bereikt met betrekking tot de periode 2013-2015, ook rekening moet houden met de middelen voor groei en de mogelijkheden daarna. Als sommige entiteiten door het Vlinderakkoord een sterkere groei krijgen dan andere, moeten we dat ook durven te verrekenen in de eventuele inspanningen die door elkeen moeten worden gedragen.

Ik kan niet concreet op alle vragen antwoorden. Wij hebben de teksten van de zesde staatshervorming nog niet. Het Vlinderakkoord zegt dat dit in het licht van de parameters moet worden aangepast. Daardoor hebben wij nog geen zicht op wat de nieuwe Financieringswet uiteindelijk zal betekenen. Ik moet dus het antwoord schuldig blijven op de vraag of ik daarna nog schuld zal kunnen aflossen of niet. Ik weet niet hoeveel usurperende bevoegdheden er zullen zijn. Ik weet niet voor welk percentage. Daar zijn indicaties voor, maar die zaken liggen vandaag nog niet vast.

De voorzitter: Dank u voor de term ‘interfederale loyaliteit’. Dat is een nieuw woord, mijnheer Van Hauthem.

De heer Van Mechelen heeft het woord.

De heer Dirk Van Mechelen: Zonder in vakjargon te willen vervallen, maar ik vond voor Vlaanderen het idee van de ‘intertemporele neutraliteit’ interessanter dan dat van de ‘interfederale loyaliteit’. Maar dat zullen de geschiedenisboeken wel uitleggen.

Minister, in de periode van 1995 tot 2009 hebben wij in het IMC Financiën en Begroting vrijwillig akkoorden afgesloten over welk traject we wilden volgen. Daarin stond dat wij overschotten zouden boeken. Om alle misverstanden weg te werken: die overschotten gebruikten wij integraal om onze schuld af te bouwen. Dat is gelukt van 1999 tot 2008, met 6,6 miljard euro. Nu krijgen wij een nieuw systeem.

U zegt dat het opgelost is: “Wij hebben drie jaar het been stijf gehouden en we moeten geen overschotten meer boeken. Dat is niet nodig. Maar we zullen nieuwe bevoegdheden geven. Weliswaar niet met de bijhorende cash.”

Daarop moet u uw saneringsbijdrage leveren tot het totale overheidsbudget. Dat is een andere weg. Voor de federale overheid heeft dit het voordeel dat op die manier de rekening cash op tafel wordt gelegd voor de Vlaamse begroting. We zullen dat binnenkort meemaken. U kunt nu zeggen dat u het nog niet weet en dat we het binnen 3 maanden nog niet zullen weten. Maar we zullen het alleszins binnenkort wel weten.

We zullen dus de kost van de saneringsbijdrage aan de totale begroting moeten betalen via een nieuw systeem. Niet meer via overschotten, wat voor Vlaanderen zeer interessant was want daarmee konden we miljarden euro schuld terugbetalen. Maar men gaat het afhouden van de federale dotaties via de samengevoegde en gedeelde belastingen, waardoor we zelf inspanningen zullen moeten leveren om voldoende middelen te genereren om die bevoegdheden te financieren, ofwel om ze anders uit te voeren – denk aan het debat over de ecofiscaliteit, ofwel om de facto tot de conclusie te komen dat we vanaf morgen niet meer in

de mogelijkheid zullen zijn om, naast de kost voor de saneringsbijdrage aan de nieuwe bevoegdheden, overschotten te boeken om de schuld terug te betalen.

Vandaar mijn eenvoudige vraag: als dat mechanisme op gang komt, ziet u dan nog de mogelijkheid om de ViA-doelstelling te bereiken: in 2020 zonder schuld zijn? Daar zitten twee elementen in. De kleine 7 miljard euro kennen we ondertussen allemaal uit het hoofd. De volledige schuld van de economische crisis van 2009 en de overheidssteun aan de banken zullen we terugbetaald hebben, als alles goed loopt, via de verhoogde KBC-bijdrage, zijnde 5,25 miljard euro. Het andere deel is opgebouwd door onder meer participaties. Er zijn twee mogelijkheden. Ofwel gaat u die ooit kunnen verzilveren, maar daar heb ik mijn vragen bij. Ofwel gaat u een mechanisme moeten ontwikkelen om op een of andere manier overschotten te genereren.

Zoals de heer Vereeck zegt: in tijden dat het goed gaat, moeten we overschotten genereren om die schuld terug te betalen tegen 2020. Hoe ziet u dat? U zegt dat we het debat zullen voeren op het moment dat we weten wat er gebeurt met de usurperende bevoegdheden. Dat is oké voor mij. Het enige wat ik u wil zeggen, is: voel u niet te gelukkig met dat akkoord van de HRF. Vlaanderen komt er naar mijn bescheiden mening slecht uit.

De voorzitter: De heer Vereeck heeft het woord.

De heer Lode Vereeck: Minister, u zegt dat u mij niet begrijpt. Dat vind ik enerzijds jammer, anderzijds stelt me dat gerust, want anders zou u sommige maatregelen niet nemen.

Het advies van de HRF blijft een advies. U hebt mij geen waardeoordeel horen uitspreken. Ik heb alleen gezegd: indien dit advies wordt gevolgd door de verschillende Belgische entiteiten, moeten we ons geen zorgen meer maken over de politiek-strategische keuze van Vlaanderen om geen overschotten te boeken en zo ongewild de Belgische staatsfinanciën op orde te zetten. Alle entiteiten krijgen de opdracht om evenwicht te boeken. Zouden wij met Vlaanderen dan niet een stapje verder gaan? Zouden we, zoals de heer Van Mechelen zegt, niet beginnen aan de realisatie van onze ambitie om tegen 2020 schuldenvrij te zijn? We moeten vrij snel overgaan tot de afbouw van onze schulden. De SERV zei in zijn laatste advies dat de hele saneringsoperatie in feite naar de volgende legislatuur wordt doorgeschoven.

Ik heb natuurlijk niet gezegd dat de groeibevorderende maatregelen moeten sneuvelen als we naar een overschot gaan! Ik verwijs naar het werkelijk lucide voorbeeld van uw fractieleider van deze ochtend. U kunt voor hem besparen op het derde VRT-net. Dat is geen groeibevorderende maatregel. Ik vond dat een uitstekend voorstel! De kindpremie kan voor mij ook sneuvelen. Ook dat is geen groeibevorderende maatregel. Nogmaals, ik wil niet de idee wekken dat het streven naar een overschot op enige wijze ook maar tegenstrijdig zou zijn met een groeibevorderend beleid.

De voorzitter: De heer Tack heeft het woord.

De heer Erik Tack: Minister, u zou momenteel niet over de correcte cijfers beschikken om de evolutie van de schuld te schetsen en om te weten of we tegen 2020 een nulschuld kunnen halen. Dat wil zeggen: u of uw opvolger. Dat kan ik in zekere zin volgen. U zult dus wel moeten opletten om in de komende jaren geen nieuwe schuld op te bouwen. De afgelopen jaren is die schuld wel toegenomen, weliswaar door het aangaan van participaties. In uw meerjarenbegroting gaat u uit van een afname van schuld, in de veronderstelling dat KBC de overheidssteun zal terugbetalen, maar netto neemt de schuld nog altijd toe. U zult de komende jaren de vinger op de knip moeten houden, als u na het overhevelen van de bevoegdheden, niet aan 100 procent van de middelen, tot de schuldenvrije positie van Vlaanderen wilt komen.

Inzake de interfederale loyaliteit moeten we goed opletten dat er later niet in het woordenboek komt te staan dat dat een vermeende samenwerking is tussen de verschillende entiteiten binnen een federaal land, bijvoorbeeld binnen België.

De heer Eric Van Rompuy: Ik dank u voor uw antwoord, minister. Dit is voor de Vlaamse Regering een belangrijk richtsnoer. Het is een ander richtsnoer dan wat de HRF nog geen jaar geleden vooropstelde. In de volgende jaren moeten we een evenwicht nastreven, tot 2015. We moeten aanvaarden dat de overdracht van bevoegdheden met minder middelen zal plaatsvinden. Hoeveel weten we nog niet. Het gaat over circa 1 procent van het bbp, dus over ongeveer 4 miljard euro dat de deelstaten minder zullen krijgen. Dat zal in de Financieringswet moeten worden opgevangen. Dat is een belangrijk statement. Dat geldt trouwens niet alleen voor de regering, maar ook voor de oppositie. En ook voor de N-VA. De heer De Wever heeft ooit van 90 procent van de middelen bij bevoegdheidsoverdracht gesproken. Het zijn goede bevoegdheden. *(Gelach)*

Ik begrijp de heer Van Mechelen inzake de overschotten. We zullen die nodig hebben om de schuld af te bouwen. Mocht het lukken dat alle Belgische entiteiten, echt alle, tegen 2015 een evenwicht bereiken, dan hebben we nog vijf jaar om de schuld verder af te betalen. De schuld bedraagt 7 miljard euro, waarvan meer dan 5 miljard euro aan KBC-steun. Dan rest ons nog vijf jaar om ongeveer 2 miljard euro af te bouwen. Als dat ons niet lukt, zijn we het niet waard om nog in de commissie Financiën te zetelen. Dat is een minimale inspanning. Het zou verkeerd zijn om nu per se overschotten te gaan boeken om de schuld versneld af te bouwen tegen 2015. Dat zou heel het schema overhoop halen. Dan hanteren we de gouden regel niet meer.

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

De heer Koen Van den Heuvel: De Hoge Raad slaat weliswaar een andere toon aan, maar fundamenteel blijven de inspanningen voor het globale land dezelfde. Eigenlijk wordt de verdeling tussen Entiteit I en Entiteit II op een meer correcte manier geformuleerd. We vonden het opbouwen van overschotten vroeger allemaal wel wat geforceerd.

Mijnheer Van Rompuy, u zegt dat die 4 miljard euro via de zesde staatshervorming moet gebeuren, maar dat zal niet gaan met 90 procent van de middelen. Als men die inspanning van 1 procent van het bbp in de zesde staatshervorming wil organiseren zoals de Hoge Raad nu voorschrijft, gaat dat gepaard met een overdracht van ongeveer 75 procent van de middelen. Dat is politiek zeker niet evident.

Ik wil ook nog even het schuldenfetisjisme in perspectief brengen. Het staat inderdaad zo in ViA, maar we moeten daar ook geen fetisj van maken. Ik begin mij ook steeds meer vragen te stellen bij de politiek die vandaag op grote schaal in Europa wordt gevoerd. Ik ben het er absoluut mee eens dat we dat in het oog moeten houden en dat we knipperlichten moeten gebruiken, maar onze schuld op Vlaams niveau is verwaarloosbaar. De voorbije jaren is die, door de gekende oorzaken, toegenomen. Maar als je dat in perspectief ziet, zelfs in het perspectief van de Belgische context, gaat het over verwaarloosbare procentpunten.

Ik hoor sommige mensen altijd pleiten dat we naar nul procent moeten. Dat is een doelstelling die we moeten nastreven, maar om dat nu zonder enige nuance tot hét uitgangspunt van het beleid te maken? We moeten toch enige nuance in dat debat durven te brengen. *(Opmerkingen)*

Dat is een persoonlijke mening.

De voorzitter: De heer Diependaele heeft het woord.

De heer Matthias Diependaele: Ik kan de redenering van de heer Van den Heuvel zeker volgen, maar hij pleit op zich natuurlijk niet voor een deficitaire begroting. *(Opmerkingen van de heer Koen Van den Heuvel)*

Dat was waar de oppositie op reageerde, maar dat is inderdaad niet wat u gezegd hebt.

Volgens het vorige advies van de Hoge Raad van Financiën moesten we het alle twee doen: beperkte middelen verkrijgen bij de staatshervorming én overschotten boeken. Nu zijn het alleen nog de beperkte middelen. We zullen er heel hard op moeten letten dat de verdeling op

een billijke manier gebeurt. Het moet haalbaar zijn. Het kan niet de bedoeling zijn om zomaar de facturen door te schuiven en niet de eigenlijke beslissingsmacht.

Het belangrijkste punt is dat de nieuwe redenering van de Hoge Raad ons in staat stelt om het investeringsbeleid in stand te houden. Overal in Europa zien we dat daar de slinger is doorgeslagen. We zien het in Spanje, waar men beloofd heeft om meer te besparen. Een half jaar geleden zou dat nog aanleiding hebben gegeven tot een daling van de intrestlasten, maar vandaag leidt dat ertoe dat de intrest weer de hoogte in schiet. Dat komt doordat de slinger is doorgeslagen. Men heeft eindelijk door, ook op Europees niveau, dat besparingsfetisjisme op zich niet voldoende is om de economie te doen herleven en de schulden terug te betalen. Wat we vooral in de gaten moeten houden, is dat we ons investeringsbeleid – onderzoek en ontwikkeling, onderwijs en dergelijke meer – in stand moeten houden.

De voorzitter: De heer Watteeuw heeft het woord.

De heer Filip Watteeuw: De verstandigste bemerking die ik vandaag gehoord heb, komt van de heer Van den Heuvel. Ik ben blij eindelijk te horen dat we moeten afstappen van het schuldenfetisjisme. Als je dat wat uitbreidt, gaat het ook over besparingsfetisjisme en begrotingsevenwichtsfetisjisme. Je moet altijd kijken naar de verhouding tot bijvoorbeeld de groeibevorderende maatregelen. Als we niet fetisjistisch mogen zijn ten aanzien van de schuld, betekent dat ook dat we dat evenwicht moeten bekijken. Het zou dom zijn om dat evenwicht per se te willen behouden, als je op langere termijn je eigen economie kapot maakt.

Ik raad iedereen aan om de opiniestukken van Paul Krugman te lezen over het besparen in Europa. Europa is zich dood aan het besparen, stelt hij. We moeten goed kijken naar de verhouding met de andere maatregelen die we nemen. In die zin kan ik alleen maar onderschrijven wat de heer Van den Heuvel zei.

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: De intertemporale neutraliteit is een element dat ooit in de SERV, in het begin van de jaren 90, als norm naar voren geschoven. Als ik mij niet vergis, is er een bepaalde minister-president geweest, die ook minister van Begroting is geweest, die op een bepaald moment besliste om daarmee te stoppen. Maar goed, dat zal de toekomst duidelijk maken.

We hebben de schuld kunnen afbouwen tot 2008. Toen we in juli 2009 een nieuwe Vlaamse Regering vormden, bleek dat de dotaties met 2 miljard euro verlaagd waren door de nieuwe parameters. Ik daag iedereen uit om op zo'n moment de schuld verder af te bouwen. U hebt dat ook gezegd. We hebben toen schulden gemaakt wegens de crisis. We hebben een evenwicht gezocht en gevonden. We hebben de begroting in evenwicht gebracht in twee jaar tijd en investeringen, onderzoek en ontwikkeling, onderwijs en zorg bleven daarbij maximaal gevrijwaard, evenals de toekomstige investeringen.

Mijnheer Van Rompuy, als u spreekt van de 90 procent van Bart De Wever, dan moet u dat breed bekijken en ook zien wat er op dat moment aan staatshervorming voorlag. U mag de 90 procent niet overhevelen op iets anders.

De heer Eric Van Rompuy: Die is nog groter geworden.

Minister Philippe Muyters: Ja, maar misschien met andere bevoegdheden en misschien minder homogeen. Ik vind dat we die discussie hier niet moeten voeren. Het is altijd moeilijk om er één onderdeel van een voorstel uit te halen.

De heer Eric Van Rompuy: Ik mag De Wever toch citeren?

Minister Philippe Muyters: Ik mag ook zeggen hoe u zijn woorden kunt interpreteren.

De doelstelling is duidelijk, maar waar ik verbaasd over blijf, is het volgende. Ik hoor dat hier mensen zijn in de commissie die heel duidelijk naar voren brengen dat ze het overnemen van usurperende bevoegdheden enerzijds en een lager percentage bij de overdracht van

maatregelen anderzijds spijtig vinden, omdat we daardoor wellicht de schuld moeilijk zullen kunnen afbouwen. Dat is toch een duidelijk pleidooi dat ik hier hoor. Er is nog niets definitief beslist noch over de usurperende bevoegdheden, noch over het percentage. Als de stelling is dat we beter overschotten kunnen boeken in Vlaanderen als we de usurperende bevoegdheden op federaal niveau laten of om alle financiële middelen over te hevelen bij de maatregelen, dan is het aan de federale overheid om dat daar te bepleiten.

Ik ga ervan uit dat als de Vlaamse Regering, drie partijen, bekijken wat er op federaal niveau is, wij daar maximaal constructief deelnemen aan de discussie zodat bij de usurperende bevoegdheden geschrapt wordt wat federaal moet worden geschrapt en zodat we in Vlaanderen beslissen wat we overnemen of niet overnemen. Voor de rest houden we ons aan de filosofie van de HRF: onze begroting in evenwicht houden zonder daarbij investeringen in menselijk kapitaal, uitgaven voor onderzoek en ontwikkeling of groeibevorderende maatregelen te schrappen. Of dat mogelijk zal blijven, dat zal de toekomst uitwijzen wanneer we een beter zicht krijgen op het geheel.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■